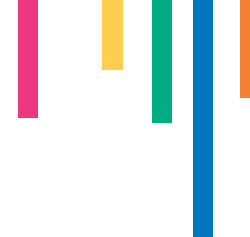

FORENZNÍ MULTIDISCIPLINÁRNÍ TÝM

aneb ochranné léčení a výzvy s ním spojené

Marek Páv, Martin Hollý, Simona Papežová, Kateřina Polívková,
Jiří Švarc

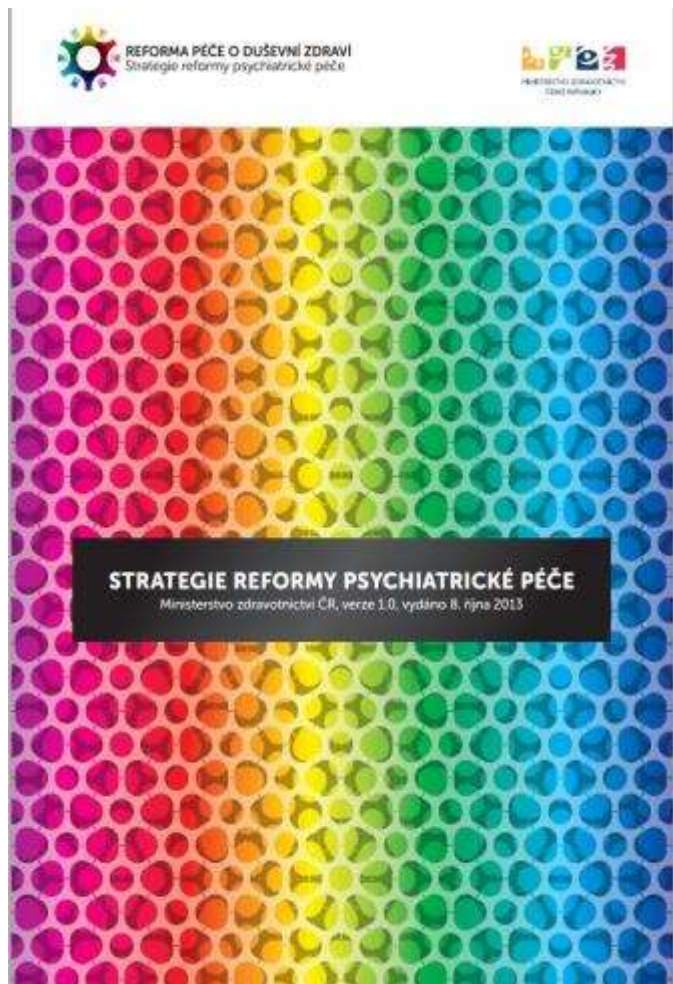
2.Forezně psychologický den, 12.dubna 2018

PŘEHLED SDĚLENÍ

- Reforma péče o duševní zdraví
- Ochranné léčení
- Slabá místa systému
- Forenzní tým
- Hodnocení rizika - risk assesment

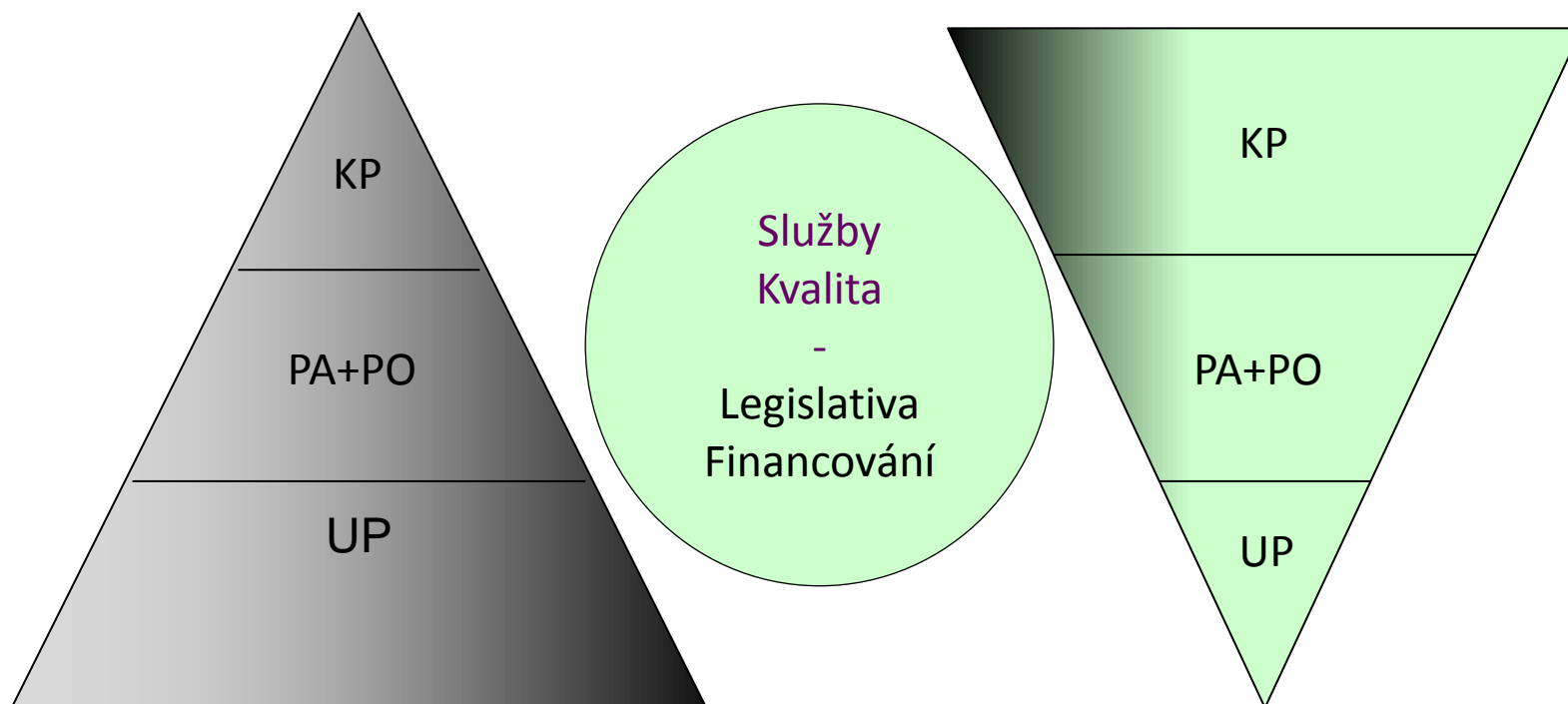

Nová psychiatrie?

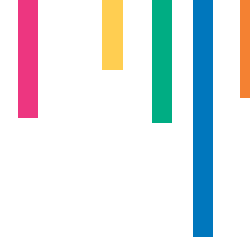
- Nové služby
- Nový přístup
- Noví lidé
- Nové vztahy
- Nové technologie
- Nové domy
- EBM se nemění

CÍL REFORMY PÉČE O DUŠEVNĚ NEMOCNÉ

Změna **systemu** poskytované péče

KP: komunitní péče, PA+PO: Psychiatrické ambulance a oddělení v nemocnicích, UP: ústavní péče

ZOTAVENÍ -RECOVERY

- Od medicínského k rehabilitačnímu
- Od paternalistického k partnerskému
- Od institucionálního ke komunitnímu
- Od práce s hendikepem k práci s nadějí
- Od hierarchického k týmovému

CENTRUM DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

- Multidisciplinární tým
- Terénní práce
- Regionální vazba
- Síťování

služby

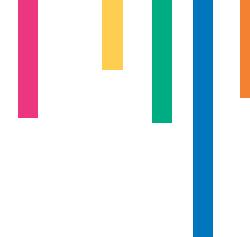
přístup

lidé

vztahy

technologie

domy

DEINSTITUCIONALIZACE

- Klíčový dokument Spojených národů „**ÚMLUVA O PRÁVECH LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**“ (zejména čl. 19 – právo lidí se zdravotním postižením na péči v komunitě, ve vlastním sociálním prostředí)
- proces nahrazování institucionálních služeb a ústavní péče v péči komunitní = **transformace ústavní péče v komunitní**
- v kontextu reformy psychiatrie se jedná o:
  1. vytvoření kvalitní sítě komunitní péče tak, aby docházelo ke **snížování počtu hospitalizací a zkracování délky pobytu** v ústavní péči. Následuje **snížování lůžkových kapacit v psychiatrických nemocnicích** propouštěním dlouhodoběji hospitalizovaných pacientů, u kterých je zdravotní stav dostatečně stabilní a dominují sociální potřeby, do komunitních služeb
  2. **změna zavedených institucionálních procesů**

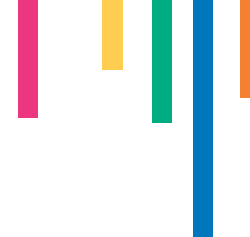
DEINSTITUCIONALIZACE

Institucionální péče má charakteristické znaky:

- **Izolace** od běžného života
- **Depersonalizace** (odstranění osobních znaků, věcí..)
- **Rigidita** režimu
- **Rutinní přístup** (po skupinách, bez individuality)
- **Sociální vzdálenost** a paternalismus
- **Pasivita** pacientů

= potřeby instituce převažují nad potřebami uživatelů péče

TRANSFORMACE INSTITUCÍ (NEMOCNIC)

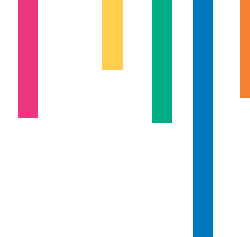
- Přesun akutní péče do nemocnic
- Dlouhodobou intramurální péči minimalizovat
- Vytvářet aktivity vedoucí k prevenci přijetí
- Vytvářet aktivity vedoucí ke zkrácení hospitalizace

PROJEKTY OPZ PODPORUJÍCÍ DI

MERRPS

příjemce	název projektu	předmět projektu
MZČR	Deinstitucionalizace	Řízení reformy a odborná garance, Kvalita péče, regionální síť, transformace psychiatrických nemocnic, financování péče
	Multidisciplinární spolupráce	Zavedení multidisciplinárního přístupu, podpora týmů, sdílení dobré praxe – stáže v ČR a v zahraničí
	Podpora nových služeb	Podpora provozu mobilních komunitních týmů a ambulancí s rozšířenou péčí
ÚZIS	Centra duševního zdraví I, II, III	Podpora provozu center duševního zdraví
	Analytická a datová podpora reformy	Informační nástroje pro infrastrukturu psychiatrické péče a hodnocení kvality péče, sběr dat, registr psychiatrické péče
NÚDZ	Destigmatizace	Metodika destigmatizace, podpora a komunikace destigmatizace v regionech, podpora uživatelů a rodinných příslušníků
	Časné intervence	Časná detekce a terapie osob s rozvíjejícím se závažným duševním onemocněním

OCHRANNÁ LÉČENÍ

- Ochrannou léčbu (jako ochranné opatření) ukládají soudy v trestním řízení, pokud byl vykonán trestný čin pod vlivem psychické poruchy, nebo pachatel měl sníženou přičetnost. Ukládání ochranného léčení je právně ukotveno v § 99 zák. č. 40/1990 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Výkon ochranného léčení je zakotven v § 351-358 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a zákonu 373/2011Sb.
- Vlastní výkon ochranného léčení ústavního zajišťují zdravotnická zařízení nebo vězeňská zdravotnická zařízení, které se toho musí ujmout na základě regionální odpovědnosti, která je stanovena přílohou č. 8 vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy č.147.
- Regionální příslušnost ambulantních zařízení stanovena není, tato nemocného s nařízenou léčbou mohou přijmout, pokud to nepřesáhne jejich kapacitu, tedy na základě ustanovení zákona 372/2011Sb.

DOBROVOLNOST A OCHRANNÁ LÉČENÍ

Ne každá nedobrovolná hospitalizace je ochranné léčení- zákon 372/2011 a 373/2011.Sb

Soud ochranné léčení uloží pachateli trestného činu,

-který je pro duševní poruchu nepříčetný , který je pro duševní poruchu zmenšeně příčetný a/nebo který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním

-Ochranným léčením není

-Nedobrovolná hospitalizace (detenční zadržení)

-pozorování duševního stavu v ústavu nařízené soudem (v trestním řízení nebo v řízení o změně svéprávnosti)

- ochranná výchova uložená soudem

SYSTÉM OCHRANNÉHO LÉČENÍ

- Psychiatrické nemocnice
- Psychiatrické ambulance

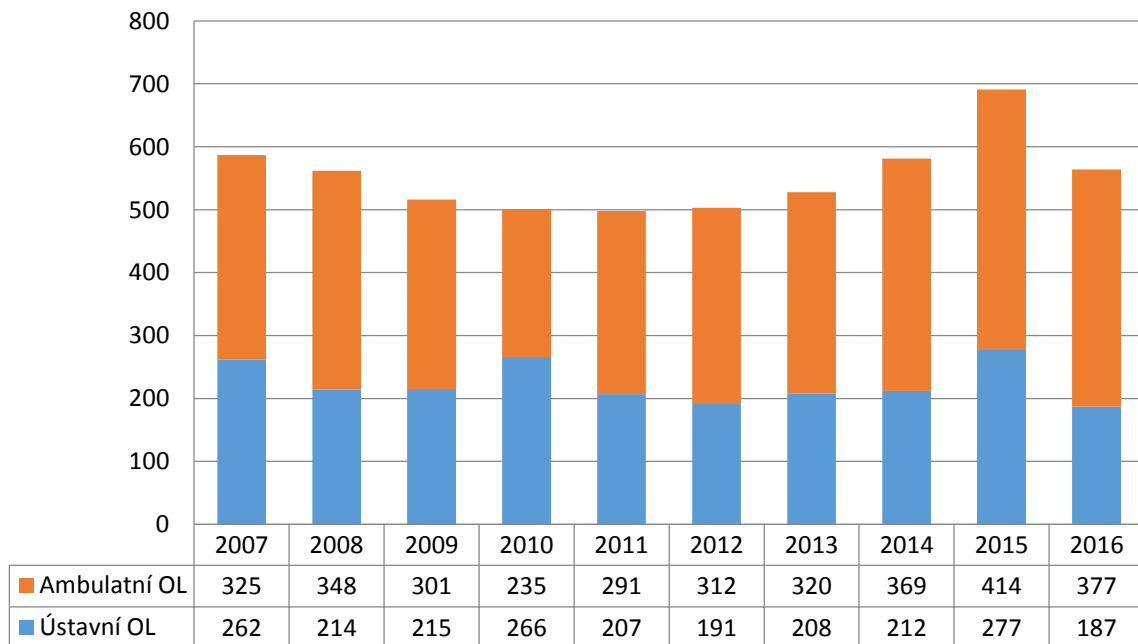
Zabezpečovací
detence
(součást
vězeňského sy.

1. Psychiatrické nemocnice/léčebny pro děti a dospělé

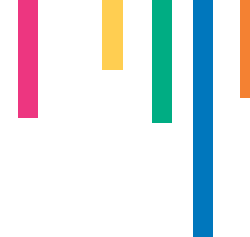

OCHRANNÁ LÉČENÍ

Uložená OL - ústavní a ambulantní

Ministerstvo spravedlnosti, 2017

OCHRANNÁ LÉČENÍ

ALE: této statistice MSp nejsou zahrnuty ty případy uloženého léčení, kdy bylo zastaveno trestní stíhání pro nepřičetnost v přípravném řízení (zapsáno v rejstříku Nt, Ntm a 2) a případy, kdy bylo OL uloženo mimo hlavní líčení (Nt, Ntm)- tedy prakticky všechny případy OL u vážných duševních onemocnění s vymizelými rozpoznávacími a ovládacími schopnostmi!!!

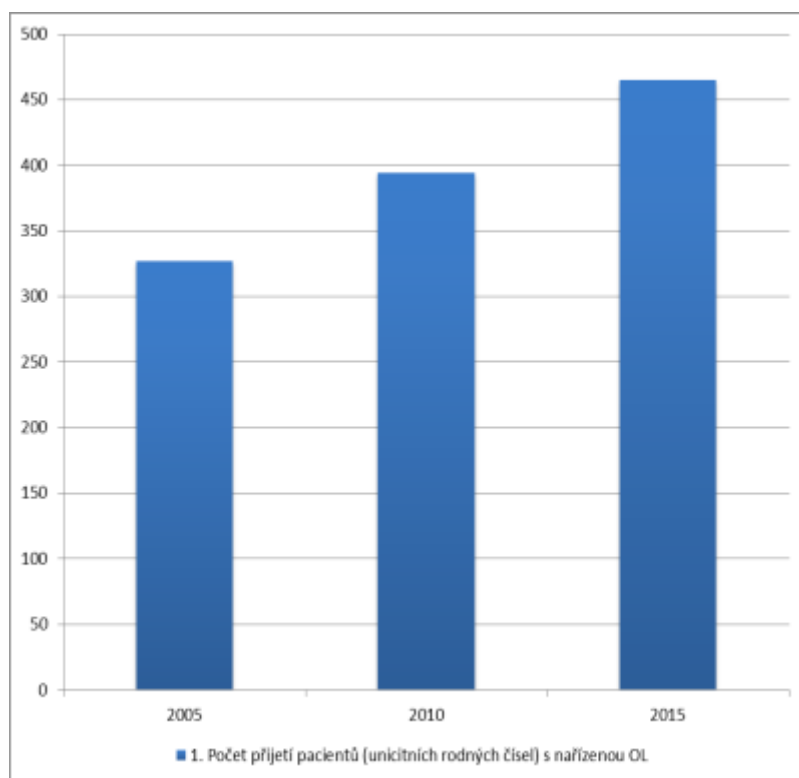

Nemocnice	Počet OL k 1.1.2017
Dobřany	176
Horní Beřkovice	133
Bohnice	121
Brno	87
Havlíčkův Brod	87
Opava	70
Kosmonosy	46
Jihlava	41
Kroměříž	39
Šternberk	15
Marianny Oranžské	6
Červený Dvůr	5
Celkem	826

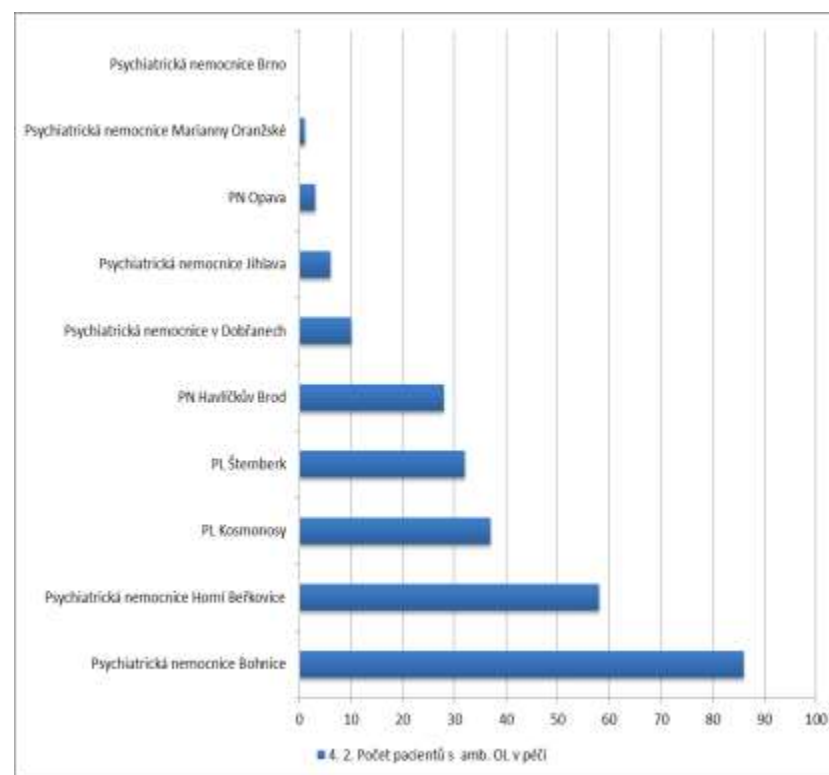
Jiří Švarc, 2017

POČET PŘIJETÍ DO NEMOCNIC K VÝKONU OL

Ústavní OL

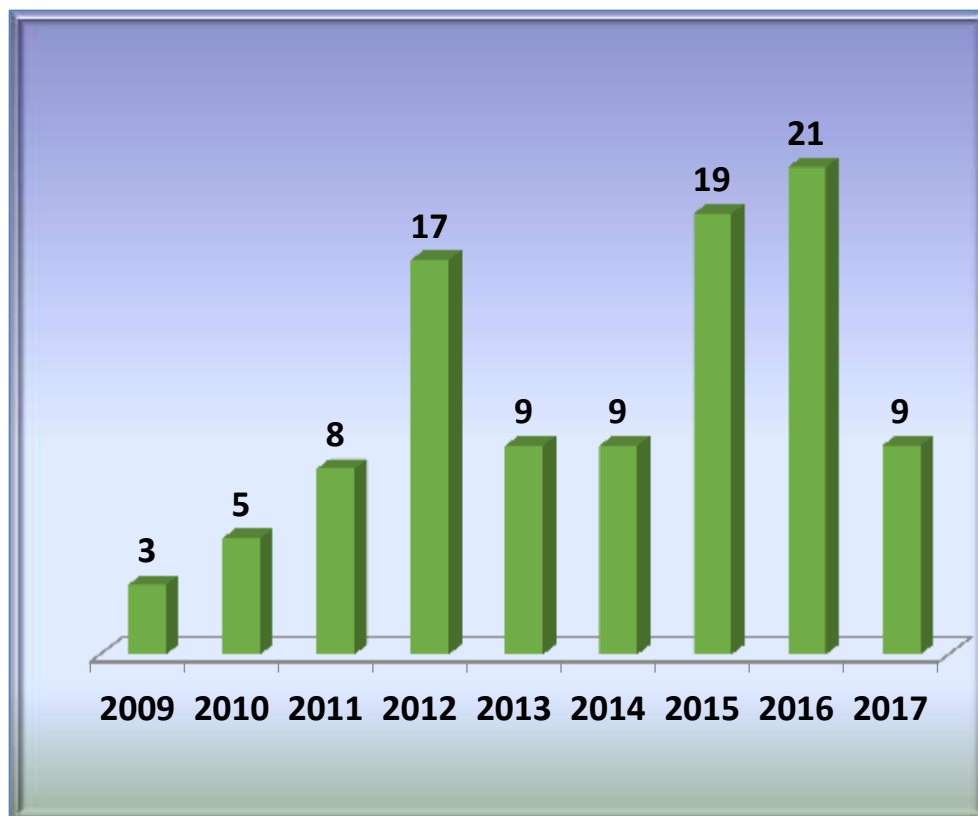

Ambulantní OL

Z počtu přijatých pacientů (unicitních rodných čísel) s nařízenou ústavní OL v letech 2005, 2010 a 2015, vyplývá nárůst těchto pacientů.

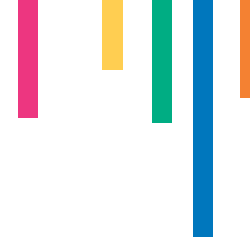
ÚSTAVY ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Smékal 2017

- Zabezpečovací detence vykonává v ústavech se zvláštní ostrahou a s léčebnými, psychologickými, vzdělávacími, pedagogickými, rehabilitačními a činnostními programy.
- Ústavy pro výkon zabezpečovací detence spravuje Vězeňská služba ČR
- Do výkonu zabezpečovací detence se umísťují osoby pouze na základě soudem nařízeného výkonu zabezpečovací detence.
- Podmínky uložení zabezpečovací detence upravuje Zákon č. 40/2009 Sb. – trestní zákoník.

Kapacita: Brno 35 míst   Opava 44 míst

HOSPITALIZACE PRO PARAFILIE

Počet hospitalizací s dg. F65:

1 439 hospitalizací z důvodu poruchy sexuální preference (F65) na místě hlavní nebo vedlejší diagnózy.

1 038 (72,1 %) hospitalizací
pro F65 na místě hlavní diagnózy

401 (27,9 %) hospitalizací
pro F65 na místě vedlejší diagnózy

Roční počet hospitalizací s dg. F65:

160 hospitalizací ročně z důvodu poruchy sexuální preference (F65) na místě hlavní nebo vedlejší diagnózy.

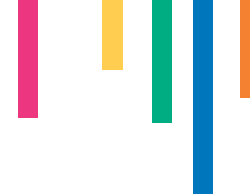
115 hospitalizací ročně
pro F65 na místě hlavní diagnózy

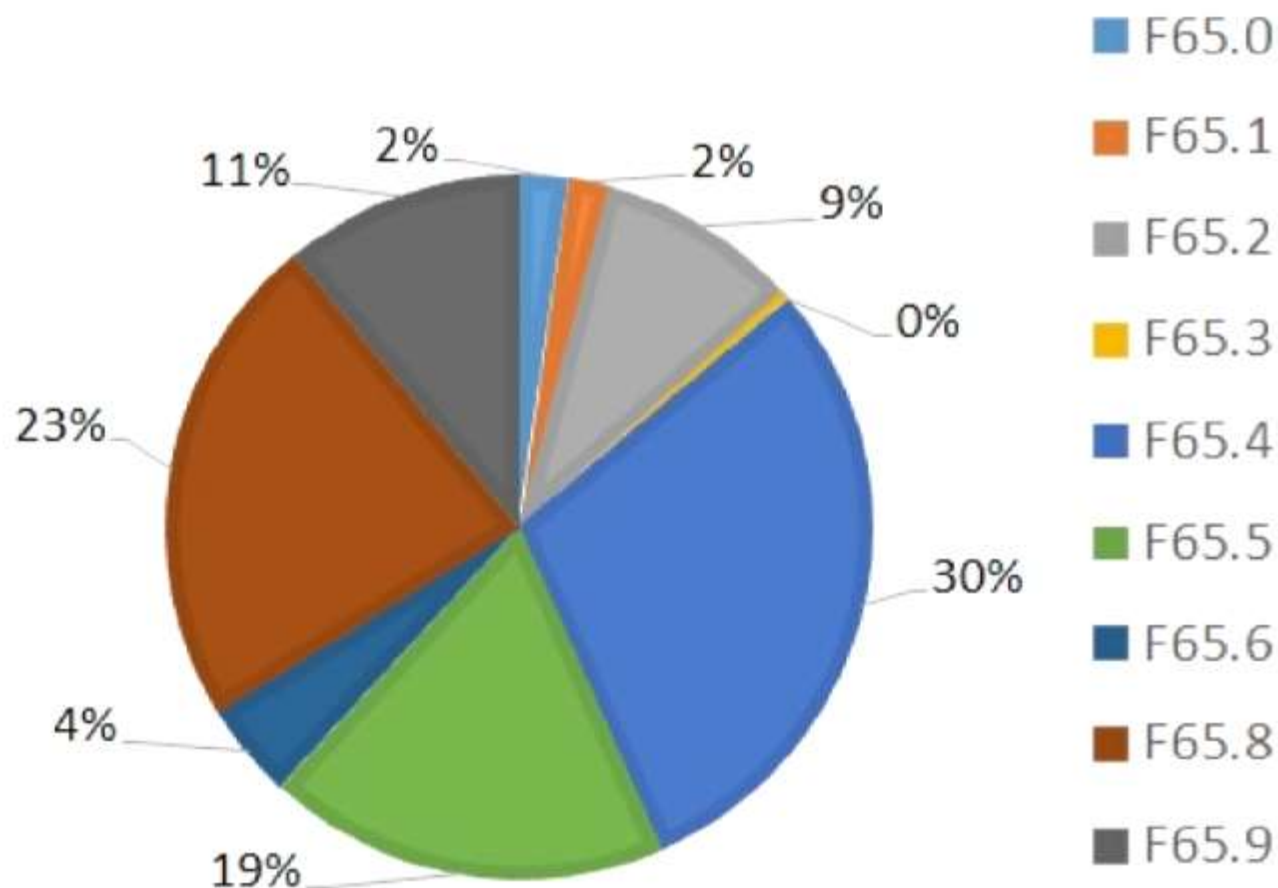
45 hospitalizací ročně
pro F65 na místě vedlejší diagnózy

Data NRHOSP v letech 2007-2015 obsahují celkem 19 978 792 hospitalizačních pobytů.

ÚZIS 2017, Holý, Dušek

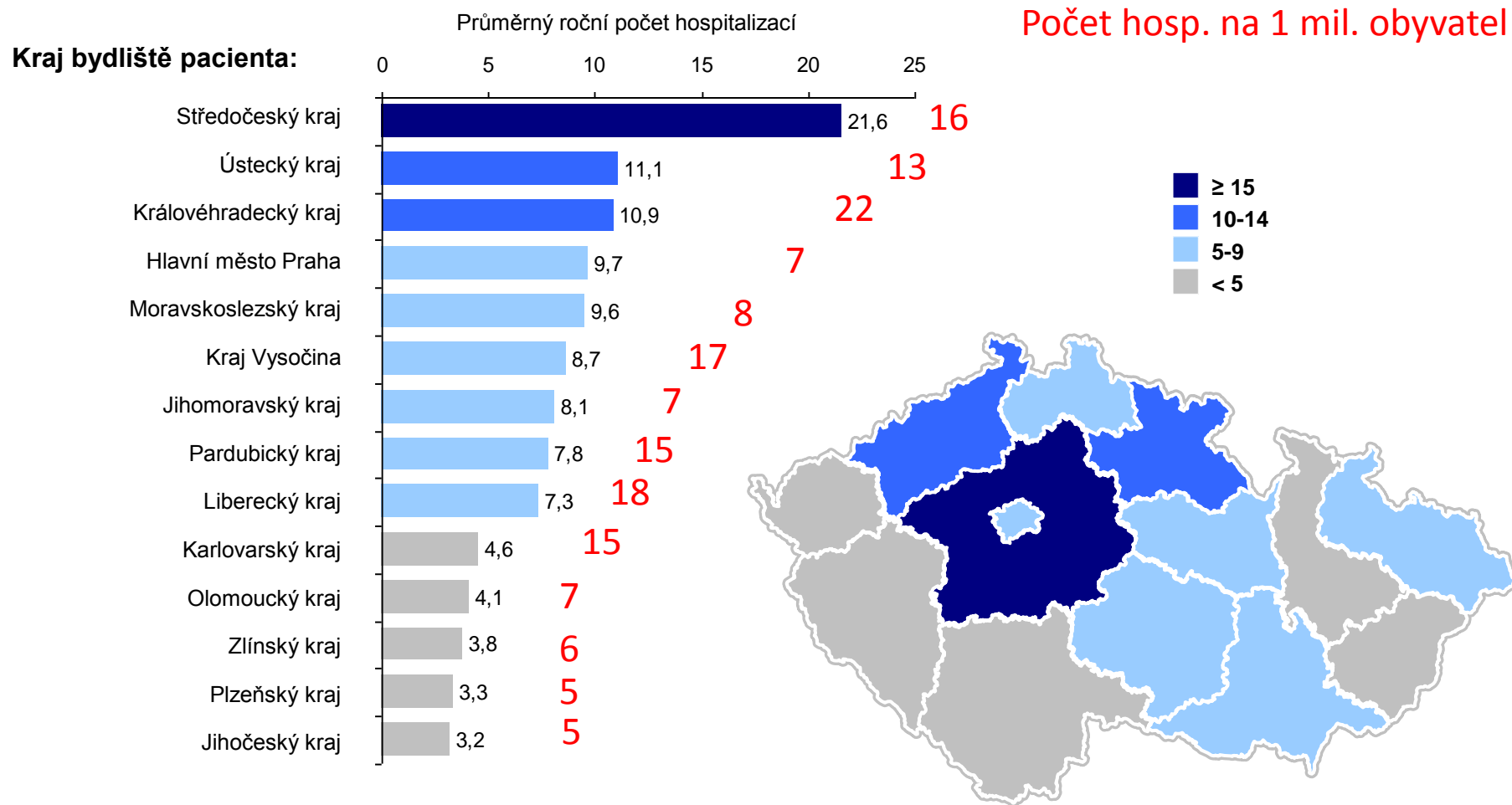
Struktura dg hospitalizovaných pacientů v období 2007 – 2015 (N=1437)

F65.0	33
F65.1	28
F65.2	137
F65.3	6
F65.4	437
F65.5	273
F65.6	65
F65.8	337
F65.9	162

F65.0- fetiš, 2-exhibi, 4-pedo, 5-SM, 8-jiné, 9-NS poruchy sexuální preference

Bydliště pacientů hospitalizovaných s dg **F65 (parafilie)** na místě hlavní diagnózy (N=1038)

ÚSTAVNÍ OCHRANNÁ LÉČENÍ

- nárůst počtu nemocných v ústavním léčení (nutnost dohledu po delší dobu a získání nezbytné jistoty o stabilizaci stavu před podáním návrhu soudu k přeměně na ambulantní formu)
- nezbytnost vypracování znaleckých posudků před propuštěním pro potřeby ujištění soudu
- nízká ochota ambulantních lékařů přejímat tyto nemocné do péče (odpovědnost za toto léčení při současné nemožnosti zajistit adekvátní dohled prokazatelně nebezpečným osobám)
- nemožnosti komplexního zajištění potřeb nemocných v ambulantním léčení (např. sociální poradenství)
- riziko z prodlení při změně stavu nemocných v ambulantní léčbě

AMBULANTNÍ PÉČE

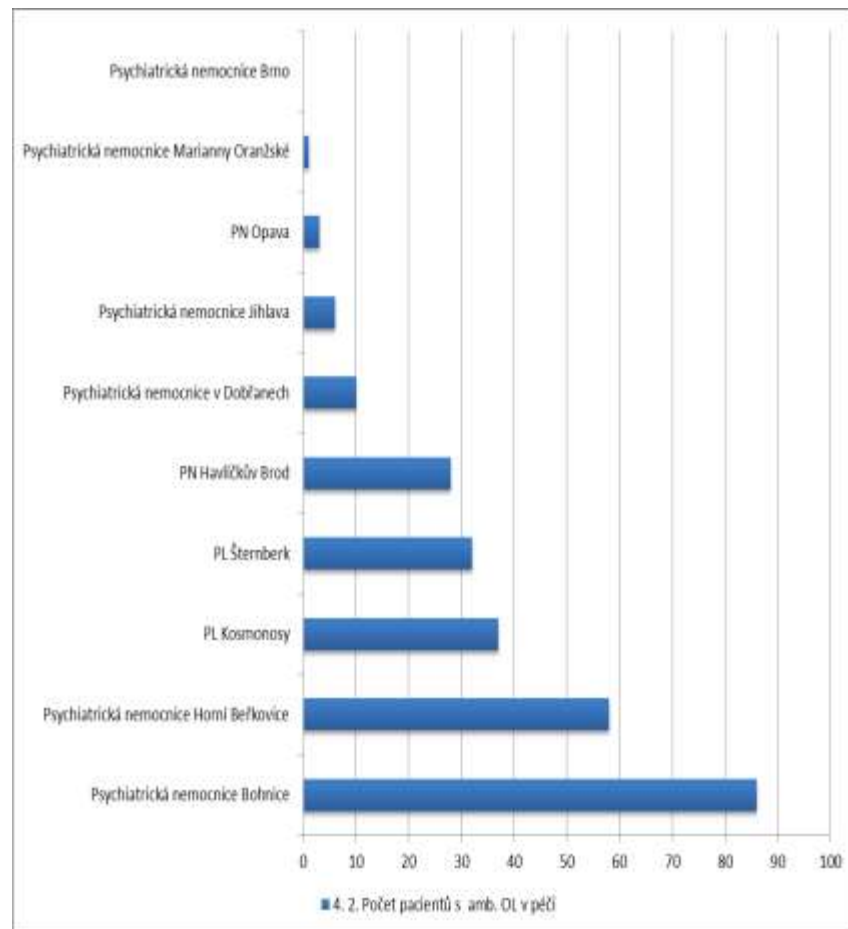
Specializované ambulance:

- všechny typy OL: PN Horní Beřkovice

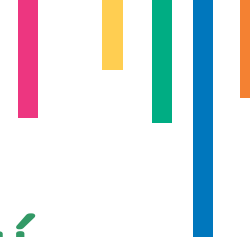
- pro některé typy OL : PN Bohnice (sexuologické a psychiatrické), PN Dobřany (psychiatrické, protialkoholní, protitoxikomanické), PN Brno (sexuologické a doléčovací), PN Kosmonosy (sexuologické a psychiatrické)

- V ostatních zařízeních (5) je péče o OL poskytována v běžných ambulancích

- **absence definované sítě**

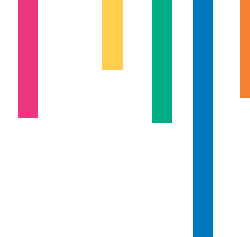

(průzkum Ministerstva zdravotnictví 2015)

SYSTÉM OCHRANNÉHO LÉČENÍ

- nárůst počtu nemocných v ústavním léčení (a zabezpečovací detenci)
- nezbytnost vypracování znaleckých posudků před propuštěním pro potřeby ujištění soudu
- nízká ochota ambulantních lékařů přejímat tyto nemocné do péče (odpovědnost za toto léčení při současné nemožnosti zajistit adekvátní dohled prokazatelně nebezpečným osobám)
- nemožnosti komplexního zajištění potřeb nemocných v ambulantním léčení (např. sociální poradenství)
- riziko z prodlení při změně stavu nemocných v ambulantní léčbě
- **Nepoměr mezi realizovatelnou mírou dohledu nad nemocnými v různých fázích výkonu OL ústavní vs. ambulantní**

FORENZNÍ MULTIDISCIPLINÁRNÍ TÝM (FMT)

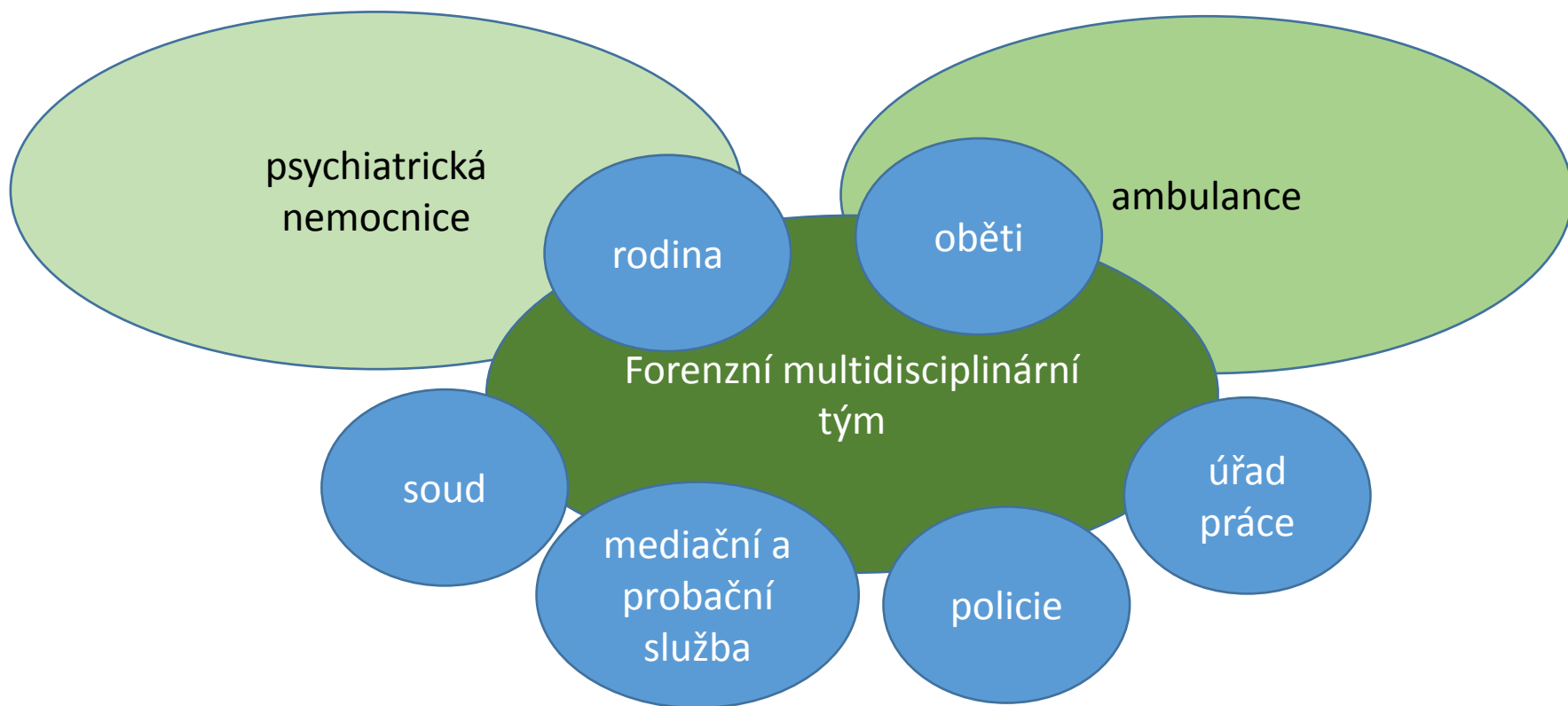
- prvek v systému psychiatrické, sexuologické a adiktologické péče, který by zajišťoval bezpečný a efektivní přechod pacientů mezi ochranným léčením ústavním a ambulantním
- FMT vznikne u lůžkového zařízení a bude s ním úzce spolupracovat už před změnou formy ochranné léčby
- péči nemocným propouštěným z tohoto ústavního léčení a bude také hodnotit míru rizika (risk assessment) u každého pacienta propouštěného z ústavní ochranné léčby, nově zařazeného do ambulantní ochranné léčby i potenciálně nebezpečného
- pacienty s nižší úrovní rizika bude předávat spolupracujícím ambulantním psychiatrům, pacienty s vyšší úrovní rizika si ponechá ve své péči.

SLOŽENÍ TÝMU- PILOTNÍ PROJEKT

- Navrhovaný jako projektová výzva v rámci programu Nové služby
- Lékař (psychiatr, sexuolog, návykové nemoci)
- Psycholog (nejlépe forenzní či sexuologický)
- Psychiatrická sestra
- Adiktolog
- Sociální pracovník
- Pracovní specialista IPS
- Pracovník mediační a probační služby
- Ambulantní lékaři

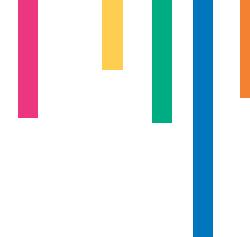
PRÁCE TÝMU

PRÁCE TÝMU- PILOTNÍ PROJEKT

- Nositel a garant metodiky risk assessmentu, konzultace v této oblasti
- Vykonavatel zdravotně-sociální služby prostřednictvím multidisciplinárního týmu
- Koordinátor péče dalších relevantních subjektů – ambulantní specialisté, probační a mediační služba, soud, policie, městský/obecní úřad, úřad práce apod.
- Podpora pro ambulance, které budou mít v péči pacienty s OL (např. organizace případových konferencí pro ambulantní psychiatry)
- Ověření velikosti spádové oblasti v návaznosti na složení týmu a spektrum poskytovaných služeb

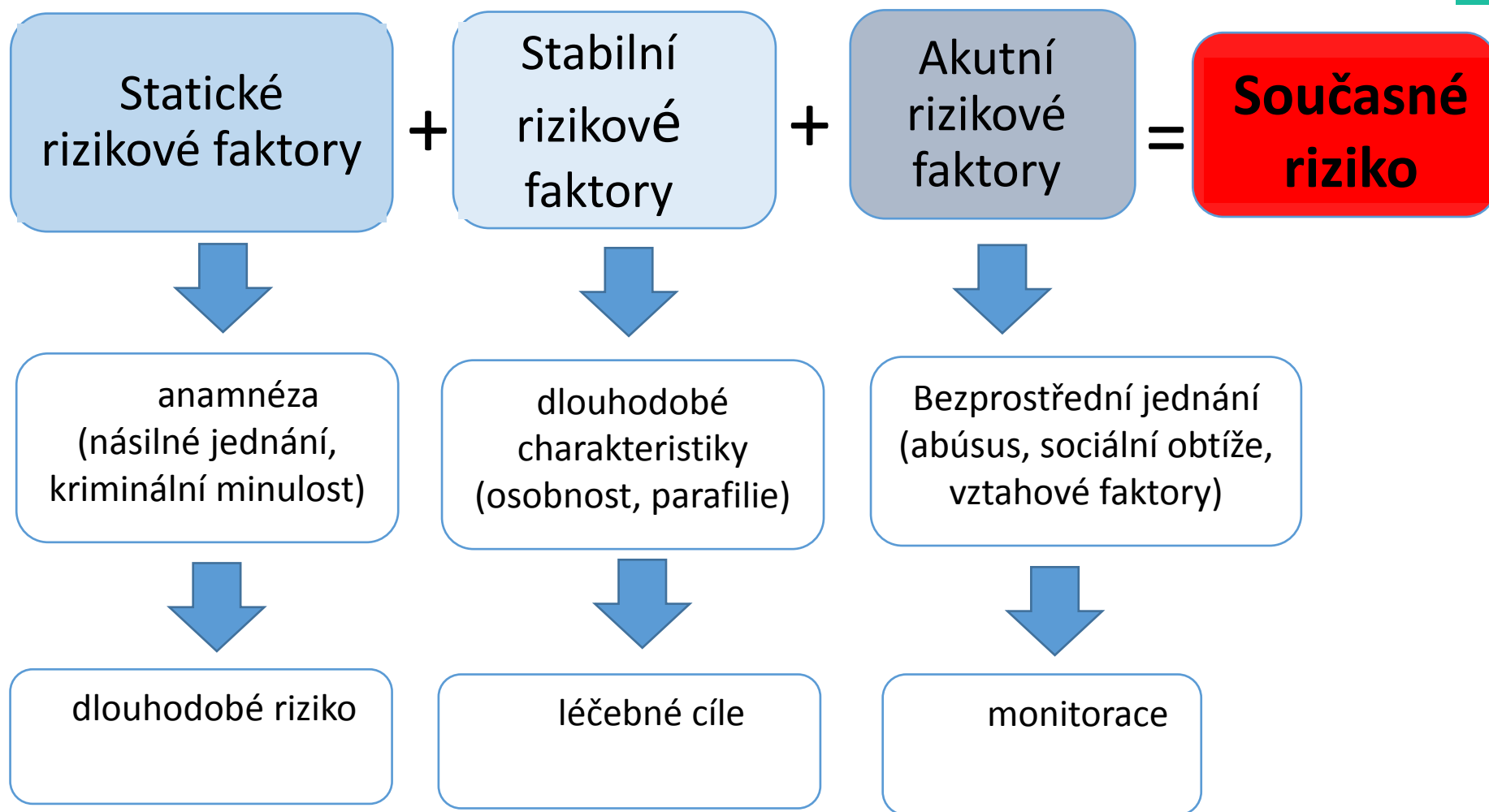

POSKYTOVANÉ SLUŽBY

- Služby terénního týmu
- Služby psychiatrické
- ambulantní péče o rizikové pacienty s nařízenou ochrannou léčbou
- assessment před propuštěním z lůžkové ochranné léčby a dále, zacílení léčebného plánu dle oblastí rizika
- Služby klinického psychologa
- psychoterapie, diagnostika, poradenství
- Služby adiktologické
- Služby sexuologické
- Služby sociální rehabilitace

RIZIKO RECIDIVY

HCR-20

(VIOLENCE RISK MANAGEMENT)

- Není pouze hodnocení, ale komplexní nástroj zvládání rizik
- Anamnestické, klinické položky
- Plán zvládání rizika
- Založeno na všech dostupných informacích
- Podklad pro léčebná rozhodnutí

Vzor Vyhodnocovacího listu HCR-20

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Anamnestické položky		Hodnocení (0, 1, 2)
H1	Předchozí násilné chování	
H2	Nízký věk při prvním násilném incidentu	
H3	Nestálost ve vztazích	
H4	Problémy v zaměstnání	
H5	Problémy s užíváním psychotropních látek	
H6	Závažné duševní onemocnění	
H7	Psychopatie	
H8	Raná nepříznivost	
H9	Porucha osobnosti	
H10	Předchozí selhání kontroly	
Anamnestické položky celkem:		(max.20)
Klinické položky		Hodnocení (0, 1, 2)
C1	Nedostatek vhledu	
C2	Negativní postoje	
C3	Aktivní symptomy závažného duševního onemocnění	
C4	Impulzivita	
C5	Necitlivost k léčbě	
Klinické položky celkem:		(max.10)
Položky zvládání rizik		Hodnocení (0, 1, 2)
R1	Plány postrádající proveditelnost	
R2	Vystavení destabilizátorům	
R3	Nedostatek osobní podpory	
R4	Nedodržení léčby	
R5	Stres	
Položky zvládání rizik celkem:		(max.10)

HCR-20 celkem:	(max.40)		
Celkové posouzení rizika:	Nízké	Mírné	Vysoké

ZÁVĚR

- Současný systém péče o OL je fragmentovaný
- Hospitalizace OL se neúměrně prodlužují
- Nejednotná metodika posuzování rizika
- Riziko „propadnutí“ rizikových pacientů

Cíl:

Vytvoření komplexní extramurální služby FMT

Nastavení jednotného hodnocení rizika

PSYCHIATRICKÁ
NEMOCNICE
BOHNICE

www.bohnice.cz

dotazy: marek.pav@bohnice.cz